

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Природничий факультет**

Кафедра екології та географії

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ЛАБОРАТОРНИХ
ЗАНЯТЬ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО ТА ОРІЄНТУВАННЯ»**

**для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
усіх форм навчання освітньо-професійної програми «Туризм»**

Житомир 2025

УДК:338.482:908:378.22(072)

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 21 від 31 жовтня 2025)

Рецензенти:

Ольга ЛЮБИЦЕВА – доктор географічних наук, професор кафедри
країнознавства та туризму, завідувач кафедри країнознавства та туризму
Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Вікторія ЯВОРСЬКА – доктор географічних наук, професор кафедри
економічної та соціальної географії і туризму, декан геолого-географічного
факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Світлана ПАВЛОВА – кандидат економічних наук, доцент кафедри
економіки, менеджменту, маркетингу та готельно-ресторанної справи
Житомирського державного університету імені Івана Франка.

I-72 Інструктивно-методичні матеріали до лабораторних занять з освітньої
компоненти «Туристичне краєзнавство та орієнтування» / Укладачі І. К.
Нестерчук, А. В. Шестакова. – Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка,
2025. 22 с.

В Інструктивно-методичних матеріалах до лабораторних занять з освітньої
компоненти «Туристичне краєзнавство та орієнтування» подано тематику
лабораторних занять і список використаної літератури до них. Крім того,
методичне видання містить критерії оцінювання, список рекомендованої
літератури, перелік питань до екзамену, тестові завдання для модульного
контролю.

Рекомендовано для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти усіх форм навчання освітньо-професійної програми «Туризм».

© Нестерчук І. К., 2025

© Шестакова А. В., 2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка,

УДК:338.482:908:378.22(072)

I-72

ЗМІСТ

1. Вступ.	4
Практичне заняття №1 Історія становлення й розвитку туристичного краєзнавства в Україні.	5
Практичне заняття №2 Туристично-краєзнавча діяльність: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади дисципліни.	5
Практичне заняття №3 Природні туристично-краєзнавчі ресурси.	5
Практичне заняття №4 Суспільно-історичні краєзнавчо-туристичні ресурси.	6
Практичне заняття №5. Курортні ресурси	7
Практичне заняття №6 Організація та проведення туристично-краєзнавчих подорожей.	7
Практичне заняття №7 Вивчення туристичного маршруту за картою.	8
Практичне заняття №8 Орієнтування туристів на маршруті.	9
Практичне заняття №9 Особливості руху та орієнтування в різних видах туризму.	9
Практичне заняття №10 Спортивне орієнтування як засіб технічної підготовки туристів	9
Питання до екзамену з освітньої компоненти «Туристичне краєзнавство та туристичне орієнтування».	10
Тестовий модульний контроль освітньої компоненти «Туристичне краєзнавство та туристичне орієнтування».	14
2. Оцінювання.	17
3. Рекомендована література.	18

ВСТУП

Програма вивчення освітньої компоненти «Туристичне краєзнавство та орієнтування» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідає освітньо-професійній програмі «Туризм».

Програма освітньої компоненти складається з таких модулів: **Модуль 1. Основи туристичного краєзнавства. Модуль 2. Основи орієнтування.**

Мета вивчення освітньої компоненти: полягає у формуванні в здобувачів систематизованих знань у галузі краєзнавчих аспектів розвитку туризму на території рідного краю, а також теоретичних знань та практичних навичок туристичного орієнтування.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- формування у здобувачів ВО знань про теоретичні засади та історичні умов розвитку краєзнавства в Україні;
- формування уявлень про специфіку розвитку туризму в різних туристичних регіонах України, їх ресурсний потенціал, туристичну спеціалізацію та тенденції туристичної діяльності;
- набутті навичок складання комплексних туристичних характеристик регіонів та дестинацій, розробки туристичних маршрутів, відповідно до туристичного попиту;
- дослідженні причинно-наслідкових зв'язків зародження та розвитку форм і видів туризму на Житомирщині;
- формування вмінь, навиків, прийомів роботи в польових умовах з туристичними картографічними матеріалами;
- набуття практичних навиків пов'язаних з прокладанням туристичних маршрутів та орієнтуванням під час їх проходження.

Зміст методичного видання відповідає навчальній програмі підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітньої програми «Туризм». Інструктивно-методичні матеріали містять інструктивно-методичні розробки до проведення лабораторних робіт з нормативної освітньої компоненти «Туристичне краєзнавство та орієнтування» та містить критерії оцінювання, список рекомендованої літератури, перелік питань до екзамену, тестові завдання для модульного контролю. Дані методичні рекомендації сприятимуть ефективній організації лабораторних занять здобувачів вищої освіти з курсу «Туристичне краєзнавство та туристичне орієнтування»; кращому засвоєнню здобувачами навчального матеріалу; формуванню в них відповідних фахових компетентностей та програмних результатів навчання.

Модуль 1. Основи туристичного краєзнавства.

Практичне заняття №1 Історія становлення й розвитку туристичного краєзнавства в Україні.

Мета: проаналізувати та дослідити сучасний розвиток туризму в Україні.

Завдання 1: Підготувати презентацію на тему: «Вплив геополітичної ситуації на розвиток туристичного краєзнавства в Україні».

Завдання 2: Підготувати презентацію на тему: «Безпечні тури в Україні – це не тільки реальність, а й вимога економіки».

Рекомендована література: [1-5, 12, 27, 29].

Практичне заняття №2 Туристично-краєзнавча діяльність: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади дисципліни.

Мета: вивчити об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади дисципліни.

Завдання 1: Підготувати есе на тему: «Як краєзнавче минуле приваблює відвідувачів, а також переваги та виклики, які туризм створює для історичних місць та громад».

Завдання 2: Підготувати доповідь на тему: «Роль туристичних магнітів у створенні туристичного простору дестинації».

Рекомендована література: [1-14].

Практичне заняття №3 Природні туристично-краєзнавчі ресурси.

Мета: вивчити, дослідити та провести аналіз природних туристично-краєзнавчих ресурсів.

Завдання 1: Підготувати есе на тему: «Види природних туристичних ресурсів та їх особливості».

Завдання 2: Підготувати реферат на тему: «Стале використання природних ресурсів для туристичної діяльності».

Завдання 3: Заповнити таблицю 1. Види туризму та природні ресурси (до 20 прикладів).

Таблиця 1. Види туризму та природні ресурси

Вид туризму	Природний ресурс	Недоліки та переваги у використанні
...		

Завдання 4: Підготувати доповідь на тему: «Використання природних ресурсів туризмом як стратегія регіонального розвитку: бібліометричний аналіз»

Завдання 5: Підготувати реферат на тему: «Уподобання туристів щодо спостереження за зірками. Наземні ресурси».

Завдання 6: Підготувати реферат на тему: «Оцінка туристичного потенціалу ландшафтів природних заповідників Україна».

Рекомендована література: [1-14, 15-26, 27-29].

Практичне заняття №4 Суспільно-історичні краєзнавчо-туристичні ресурси.

Мета: вивчити, дослідити та провести аналіз суспільно-історичних краєзнавчо-туристичних ресурсів.

Завдання 1: Підготувати есе на тему: «Яке значення має місцева історія для залучення туристів?».

Завдання 2: Створити туристичний блог «Місцеві історичні туристичні ресурси».

Завдання 3: Заповнити таблицю2. Види туризму та суспільно-історичні природні ресурси (до 20 прикладів).

Таблиця 2. Види туризму та суспільно-історичні ресурси

Вид туризму	Суспільно-історичні ресурси	Недоліки та переваги у використанні
...		

Завдання 4: Створити банк даних: «Історичні пам'ятки та палаці твого краю»

Завдання 5: Підготувати реферат на тему: «Релігійний туризм: церкви, костьоли, мечеті, синагоги».

Завдання 6: Розробити віртуальну екскурсію на тему: «Історичні місця краю».

Рекомендована література: [1-36].

Практичне заняття №5 Курортні ресурси.

Мета: вивчити курортні ресурси як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності.

Завдання 1: Підготувати есе на тему: « Курортні заклади як туристичні атракції».

Завдання 2: Підготувати реферат на тему: «Роль курортних ресурсів у питанні розвитку туризму».

Завдання 3: Заповнити таблицю 3. Курортні ресурси територіальних громад (1 адміністративно-територіальна область на вибір.)

Таблиця 3. Курортні ресурси територіальних громад (1 адміністративно-територіальна область на вибір.)

Територіальна громада	Курортні ресурси (короткий опис)	Фото
...		

Завдання 4: Підготувати доповідь на тему: «Діджиталізація в курортній справі».

Завдання 5: Підготувати реферат на тему: «Інклюзія, доступність, інновації в закладах розміщення України та світу».

Рекомендована література: [1-20].

Практичне заняття №6 Організація та проведення туристично-краєзнавчих подорожей.

Мета: навчитися організовувати та проводити туристично-краєзнавчі подорожі.

Завдання 1: Підготувати есе на тему: «Передові глобальні розподільчі системи (GDS), тарифи та квитки».

Завдання 2: Підготувати реферат на тему: «Роль туристично-екскурсійної діяльності у підвищенні ефективності освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти».

Завдання 3: Підготувати доповідь на тему: «Як спланувати успішний тур по культурній спадщині громади?» (на прикладі конкретної громади).

Завдання 4: Заповнити таблицю 4. Тури Волинською та Житомирською областями (до 30 турів).

Таблиця 4. Тури Волинською та Житомирською областями (до 30 турів).

Найпопулярніші тури Житомирщиною	Туристична агенція, яка пропонує тур	Опис унікальності наданого туру
...		

Завдання 5: Підготувати реферат на тему: «Як просувати тури в соціальних мережах?».

Завдання 6: Підготувати доповідь на тему: «Чому важливо знати профіль туристів перед проведенням екскурсії».

Рекомендована література: [1-36].

Модуль 2. Основи орієнтування.

Практичне заняття №7 Вивчення туристичного маршруту за картою.

Мета: ознайомитися з методикою орієнтування на туристичній карті.

Завдання 1: Підготувати есе на тему: «Географічні назви для туристичних карт».

Завдання 2: Підготувати реферат на тему: «Зображення орієнтаційної карти - безкоштовне завантаження на Freerik».

Завдання 3: Підготувати доповідь на тему: «Як ілюстровані стилі картографування добре поєднуються з різними туристичними пам'ятками».

Завдання 4: Підготуватися до туристичної гри: «Орієнтація на карті».

Завдання 5: Підготувати доповідь на тему: «Підтримка просторової орієнтації під час слідування за маршрутом за допомогою динамічних карт із збереженням орієнтирів поза екраном».

Завдання 6: Підготувати реферат на тему «Невізуальні цифрові карти в туризмі».

Рекомендована література: [1-36].

Практичне заняття №8 Орієнтування туристів на маршруті.

Мета: ознайомитися з методикою орієнтування туристів на маршруті.

Завдання 1: Підготувати есе на тему: «Географічні назви для туристичних карт».

Завдання 2: Підготувати реферат на тему: «Зображення орієнтаційної карти - безкоштовне завантаження на Freerik».

Завдання 3: Підготувати доповідь на тему: «Орієнтування туристів на маршрутах різної складності».

Завдання 4: Підготуватися до туристичної гри: «Орієнтація на карті».

Завдання 5: Підготувати доповідь на тему: «Підтримка просторової орієнтації під час слідування за маршрутом за допомогою динамічних карт із збереженням орієнтирів поза екраном».

Рекомендована література: [1-37].

Практичне заняття №9 Особливості руху та орієнтування в різних видах туризму.

Мета: вивчити особливості руху та орієнтування в різних видах туризму

Завдання 1: Підготувати есе на тему: «Моделі пересування туристів у межах місця призначення».

Завдання 2: Підготувати реферат на тему: «Географічні інформаційні системи для документування просторово-часових переміщень туристів за допомогою картографування».

Завдання 3: Підготувати вікторину: «Яким чином особливості просторової конфігурації, такі як доступність, привабливість, активності та зв'язки, впливають на рух туристів у місті?».

Завдання 4: Підготувати доповідь на тему: «Вплив культурного походження на імідж туристичного напрямку у сегменті відвідувачів».

Рекомендована література: [1-8, 27-37].

Практичне заняття №10 Спортивне орієнтування як засіб технічної підготовки туристів.

Мета: вивчити аспекти спортивного орієнтування.

Завдання 1: Підготувати есе на тему: «Спорядження для спортивного орієнтування».

Завдання 2: Підготувати реферат на тему: «Підготовка до змагань зі спортивного орієнтування?».

Завдання 3: Підготувати вікторину: «Які види спортивного орієнтування застосовуються в туризмі?».

Завдання 4: Підготувати туристичний маршрут пам'яті своєю громадою.

Рекомендована література: [1-23, 27-37].

Питання до екзамену з освітньої компоненти «Туристичне краєзнавство та орієнтування».

1. Поясніть дефініції «краєзнавство» та «туризм»? Визначення понять, їх етимологія.
2. Предмет, об'єкт і функції туристичного краєзнавства.
3. Взаємозв'язок туристичного краєзнавства з іншими дисциплінами.
4. Сутність та особливості туристичних ресурсів України.
5. Джерела туристичного краєзнавства.
6. Організаційні та видові форми краєзнавчої роботи (наприклад, екскурсії).
7. Методи дослідження туристично-краєзнавчої діяльності.
8. Загальна характеристика туристичних регіонів України.
9. Природні та культурно-історичні туристичні ресурси.
10. Особливості туристичного краєзнавства окремих регіонів, назви пам'яток (наприклад, "Гуцульські Альпи").
11. Етапи розвитку українського краєзнавства.
12. Діяльність краєзнавчих організацій, наприклад, Всеукраїнської спілки краєзнавців.
13. Сучасні тенденції розвитку туристичної індустрії.
14. Назвіть період активного розвитку туристичної індустрії в Україні.
15. Наведіть приклади об'єктів національного туристичного краєзнавства.
16. Визначте та охарактеризуйте основні туристичні ресурси свого регіону.
17. Наукові експедиції та краєзнавчі екскурсії як засіб пізнання регіону. Поява перших комплексних досліджень українських регіонів у XVIII – XIX ст.
18. Музеєзнавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень.

19. Пам'яткоохоронна діяльність в Україні.
20. Екологічне краєзнавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень.
21. Населений пункт як об'єкт історико-краєзнавчих досліджень.
22. Міграційні процеси та їх вплив на розвиток міст і сіл України.
23. Містознавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень.
24. Методика розробки екскурсійних маршрутів.
25. Демографія в історико-краєзнавчих дослідженнях.
26. Ментальність, звичаї, соціонормативна культура
27. Краєзнавча діяльність державних і громадських наукових установ в Україні у XIX – на поч. XX ст. Зародження аматорського краєзнавчого руху.
28. Розвиток туристичної інфраструктури в другій половині XIX – на поч. XX ст., його вплив на становлення національного краєзнавства.
29. Внесок перших туристичних організацій у розгортання краєзнавчої роботи в Україні.
30. Організація туристично-краєзнавчої роботи на українських землях у 1917- 1991 рр. Краєзнавчий туризм як чинник активізації туристичнокраєзнавчих досліджень.
31. Розвиток туристичного краєзнавства в незалежній Україні.
32. Сучасні краєзнавчі установи та організації. Діяльність Національної спілки краєзнавців України.
33. Роль наукового краєзнавства в розвитку туризму. Провідні центри та напрями туристично-краєзнавчих досліджень.
34. Популяризація краю в роботі культурно-просвітницьких установ і громадських формувань. Туристично-інформаційні центри як осередки краєзнавчого руху.
35. Система освітянського краєзнавства. Навчально-виховний потенціал краєзнавчої роботи. Краєзнавчий туризм як засіб національнопатріотичного виховання молоді.
36. Поняття про районування території, його критерії. Види районування території.
37. Сутність та значення туристичного районування. Районоутворюючі ознаки в туризмі та рекреації. Таксономічні одиниці туристичного районування.
38. Основні підоди до туристично-рекреаційного районування України. Характерні риси туристичних регіонів України.
39. Проблеми рекреаційного навантаження на ландшафтні комплекси природнозаповідних територій
40. Охорона природних краєзнавчо-туристичних ресурс.

41. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду України.
42. Поняття та характеристика біосферних і природних заповідників та пам'яток природи України.
43. Поняття та характеристика національних парків і пам'яток садово-паркового мистецтва України.
44. Заказники природи. Характеристика найбільш відомих в Україні.
45. Водні рекреаційні ресурси світу та України (пляжі, озера, річки, водосховища).
46. Розкрийте зміст поняття «туристично-краєзнавча класифікація оборонних споруд України2».
47. Яким чином можна використовувати замки, фортеці і монастирі України в туристичних цілях?
48. Що таке «державна класифікація об'єктів національної історико-культурної спадщини», яким чином держава дбає про збереження нашої національної спадщини?
49. У чому полягає сутність роботи Українського товариства охорони пам'яток історії та культури?
50. Дайте визначення поняттям «природна печера» та «спелеологія».
51. Опишіть історію дослідження печер рідного краю.
52. Дайте краєзнавчу характеристику найвідомішим печерам України.
53. Яким чином карстові печери використовують для спелеотуризму та спелеотерапії?
54. Церква як освітньо-культурний осередок краю.
55. Генеалогічні дослідження в історичному краєзнавстві.
56. Бібліотечне краєзнавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень.
57. Гастрономічні краєзнавство як напрям історико-краєзнавчих досліджень
58. Загальноісторичні методи в історико-краєзнавчих дослідженнях.
59. Історичне краєзнавство в курсах середньої школи.
60. Особливості краєзнавчої роботи у вищих навчальних закладах.
61. Охарактеризуйте проблеми та перспективи використання українських печер у туристичних цілях.
62. Охарактеризуйте природні ресурси України для розвитку туризму.
63. Мінеральні води як туристичний ресурс України?
64. Що таке «етнос», які традиції збереглися у вашій громаді?
65. Розкрийте зміст понять «гастрономічна спадщина» і

«гастрономічний фестиваль».

66. Які гастрономічні фестивалі ви знаєте в Україні?
67. Опишіть географічні закономірності розташування аквальних територій та їх значення в туризмі України.
68. Що таке музеї та яку суспільну роль вони відіграють?
69. Опишіть історію розбудови музейної мережі нашої держави.
70. Як класифікують музеї України?
71. Чому Львів називають «місто-музей і місто музеїв»?
72. Охарактеризуйте найвідоміші музеї Вашого краю.
73. Ботанічні сади, дендрологічні і зоологічні парки.

Характеристика найбільш відомих в Україні.

74. Краєзнавство Житомирщини.
75. Орієнтування на місцевості.
76. Туристичні магніти Житомирщини.
77. Проблеми меморіалізації в Україні та шляхи їх вирішення.
78. Практики розвитку культурної спадщини у світі та Україні.
79. Зародження і розвиток спеціальної туристичної картографії
80. Сучасний стан туристичної картографії в Україні.
81. Туристична карта: мета, вимоги до туристичної карти.
82. Класифікація туристичних карт.
83. Знакування туристичних маршрутів на місцевості.
84. Загальна характеристика туристичних ресурсів України.
85. Природні туристично-краєзнавчі маршрути.
86. Фортеці, замки, монастирі як краєзнавчо-туристичні маршрути.
87. Курортні ресурси України.
88. Організація використання печер для цілей туризму.
89. Музеї як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності.
90. Поясніть термін «соціокультурне краєзнавство».
91. Поясніть термін «пам'ятка».
92. Поясніть термін «пам'ятник».
93. Поясніть термін «культурна спадщина».
94. Поясніть термін «культурні цінності».
95. Дайте визначення поняттям «край», «регіон», «територія».
96. Фізико-географічна та економічна характеристика рідного краю.
97. Географічне положення, рельєф, клімат.
98. Унікальні ландшафти природно-заповідних територій.
99. Ранньоквітучі рослини природних ландшафтів рідного краю.

- 100. Флора та фауна рідного краю.
- 101. Памятки архітектури і містобудування.
- 102. Археологічні пам'ятки.
- 103. Музеї.
- 104. Місця, пов'язані з життям і діяльністю видатних людей.
- 105. Традиційна культура.
- 106. Відображення в пам'ятках історії національно-визвольного руху українського народу.
- 107. Краєзнавча діяльність на заповідних територіях.
- 108. Краєзнавча діяльність краєзнавчих музеїв.
- 109. Краєзнавча діяльність обласних бібліотек.
- 110. Краєзнавча діяльність обласних архівів.
- 111. Краєзнавча діяльність регіональних громадських організацій.

**Тестовий модульний контроль освітньої компоненти
«Туристичне краєзнавство та орієнтування»
(https://project.zu.edu.ua/ReadColocvium.php?h_id=2099).**

1. Товариство «Просвіта» по всій Україні відкривало
 - А. читальні.
 - В. книжкові крамниці.
 - С. каси взаємодопомоги.
 - Д. музеї.
2. До білуачного спорядження в туристському поході належить:
 - А. рюкзак.
 - В. спальний мішок.
 - С. льодоруб.
 - Д. аптечка.
3. До спеціального спорядження в туристському поході належить:
 - А. санки.
 - В. карабін.
 - С. карімат.
 - Д. примус.
4. Допоміжне спорядження в туристському поході-це...
 - А. кішки.
 - В. крюки.
 - С. мотузки.
 - Д. кишенькові ліхтарики.
5. До перших страв у туристському поході належить:
 - А. компот із сухофруктів.
 - В. каші з різних круп.
 - С. какао на молоці.
 - Д. сублімовані концентрати супів у пакетах чи брикетах.

6. До *других страв у туристському поході належить*:
- А. макаронні вироби.
 - В. киселі фруктові.
 - С. молоко.
 - Д. гречаний суп.
7. До *третіх страв у туристському поході належить*:
- А. традиційний туристичний чай.
 - В. борщ.
 - С. туристичні вареники.
 - Д. молочний суп.
7. *Які таблетки використовують для дезинфекції води?*
- А. парацетамол.
 - В. аспірин.
 - С. пантоцид.
 - Д. валідол.
8. *При середньому фізичному навантаженні в умовах помірного клімату витрата води збільшується до:*
- А. до 0,5-1,0 л/добу.
 - В. до 1,0-1,5 л/добу.
 - С. до 2,8-3,5 л/добу.
 - Д. до 5-6 л/добу.
9. *Третій етап розвитку краєзнавства в Україні тривав*
- А. з поч. XVIII ст. до середини XIX ст.
 - В. від появи найдавнішої людини до XVII ст.
 - С. з останньої третини XIX ст. до поч. XX ст.
 - Д. з останньої третини XIX ст. до поч. XXI ст.
10. *Кирило-Мефодіївське братство було засноване*
- А. 1859 р.
 - В. 1846 р.
 - С. 1866 р.
 - Д. вірної відповіді немає.
11. *Об'єктами краєзнавчого інтересу не виступають*
- А. рекреаційно-туристичний центр
 - В. рекреаційно-туристичний вузол
 - С. рекреаційно-туристичний підрайон
 - Д. рекреаційно-туристичний комплекс.
12. *Основні етапи туристично-краєзнавчої роботи.*
- А. організаційний, польовий, статистичний.
 - В. організаційний, експериментальний, заключний.
 - С. підготовчий, польовий, заключний.
 - Д. підготовчий, польовий, картографічний.
13. *Провідне картографічне підприємство України*
- А. НВП «Картографія».
 - В. ДНВП «Аерогеодезія».
 - С. Харківське відділення Інституту УкрДПГВІЗ.

- D. правильна відповідь відсутня.
14. *Картодіаграми і локальні (врізні) діаграми використовуються у наукових туристичних картах, які несуть.*
- A. великий обсяг кількісної інформації.
 - B. невеликий обсяг кількісної інформації.
 - C. на всіх картах.
 - D. правильна відповідь відсутня.
15. *Яка українська компанія, спеціалізується на виробництві туристичного спорядження, такого як намети, рюкзаки, спальні мішки?*
- A. Hannah;
 - B. Deuter;
 - C. Petzl;
 - D. Terra incognita.
16. *Елемент кріплення, що забезпечує додаткову стійкість намету проти вітру, та простір між тентами при доброму закріпленні зовнішнього – це...*
- A. зовнішній тент;
 - B. внутрішній тент;
 - C. каркас;
 - D. кілки.
17. *Який діаметр основної мотузки переважно використовують на туристичних змаганнях?*
- A. 6 мм;
 - B. 8 мм;
 - C. 10 мм;
 - D. 20 мм.
18. *Найпростіше багаття: гілки розташовуються по колу і в центрі спираються одна на одну верхівками – це...*
- A. курінь.
 - B. зірка.
 - C. тайгове.
 - D. нодья.
19. *Один із найбільш економних видів багаття, в якому кілька гілок (або колода) складаються під кутом до іншої, товщої, верхівкою на неї – це...*
- A. курінь.
 - B. зірка.
 - C. тайгове.
 - D. нодья.
20. *Багаття, що складається із трьох колод – це...*
- A. курінь;
 - B. зірка;
 - C. тайгове;
 - D. нодья.

2. ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
Відмінно	Зараховано	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
Добре		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
		64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
Задовільно		60-63	E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
Незадовільно	Не зараховано	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

**Підсумкова оцінка з вивчених модулів за навчальний рік (ПОМ)
розраховується:**

№ модулю	$M_{\%n}$ (відсоткове значення модулю освітньої компоненти)
Модуль 1	$M_{\%1} = 40\%$
Модуль 2	$M_{\%2} = 30\%$
Модуль 3	$M_{\%3} = 30\%$
Сума	100

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є екзамен, то здобувачі вищої освіти в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ = ЕО = ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО).

$$ПО = (ПОМ + ЕО).$$

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№ заняття:	Вид роботи:						Сумарна кількість балів
	Кількість балів за кожен вид роботи	ТП	ПР	РЗК	ОЗ	ІНДЗ	
1-25		50	20	10	10	10	100

ТП – відповідь на теоретичні питання; ПР – практична робота; РЗК – робота з картосхемами; ОЗ – оформлення заняття; ІНДЗ – індивідуальні завдання.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Географія туризму: Екологічний туризм / В. В. Тарасова, І. К. Нестерчук, І. М. Ковалевська, А. С. Осіпчук. Київ: Вид-во «SBA Print», 2021. 252с.
2. Географія туризму: релігійний туризм та паломництво : підручник / Укладачі: В. В. Тарасова, І. М. Ковалевська, О. Л. Соколовський, І. К. Нестерчук. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 198 с.
3. Доценко А. І. Туристичне краєзнавство: Навчальний посібник. К.: Університет «Україна», 2021. 350 с.
4. Доценко А.І. Географія туризму. Київ: Вид-во «Університет Україна». 2020. 177с.
5. Ландшафтна екологія : навч. посібник / О. В. Швайка, І. К. Нестерчук, Н. О. Рябцева та ін. Житомир : О. О. Євенок, 2017. 196 с.
6. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю., Посохов І. С. Історія туризму: навчальний посібник. Суми: ПФ «Видавництво «Університетська книга», 2018. 372 с.
7. Мозолєв О. М. Організація молодіжного спортивно-оздоровчого туризму: навчальний посібник. Хмельницький: Вид-во ХГПА, 2020. 155 с.
8. Нестерчук І. К., Шевчук Б. Л. Культурний, етнічний та гастрономічний туризм : навч. посібник. Житомир : ЖНАЕУ, 2019. 150 с.
9. Нестерчук І.К. Гастрономічний туризм Правобережного Полісся України: теорія, методологія і практика досліджень: моногр: І. К. Нестерчук, Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 548 с.

10. Оніщук Л. М. Спортивний туризм та орієнтування: навчальний посібник. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2021. 135 с.
11. Рекреаційні комплекси світу : навч. посібник / І. К. Нестерчук, А. С. Осіпчук, Т. М. Чернишова та ін. Житомир : ЖНАЕУ, 2019. 150 с.
12. Рекреаційні ресурси України : навч. посібник / Т. М. Чернишова, І. К. Нестерчук, Б. Л. Шевчук та ін. Житомир : ЖНАЕУ, 2019. 130 с.
13. Тимочко В.О., Березовецький А.П. та ін., Безпека життєдіяльності та охорона праці. Практикум. навч. посібн. Львів: СПОЛОМ, 2022. 376 с.
14. Туристичне краєзнавство : навч. посібник / І. К. Нестерчук, Л. І. Махорін, С. В. Тищенко, Т. М. Чернишова. Житомир : Рута, 2019. 188 с.

Додаткова:

15. Білошицька Е. І., Нестерчук І. К. Туристичні магніти Житомирщини. Туризм. Географія. Екологія: інновації, освіта, бізнес. Житомир, 2024. С. 39-41.
16. Литовченко В. Всесвітня спадщина ЮНЕСКО в Україні. 2021. 180с.
17. Нестерчук І. К. Соціально-економічне значення проєктів із активізації туристичної активності Закарпатської області. Туризм в Україні: виклики та відновлення : зб. пр. Міжнар. тур. форуму, 21-22 берез. Київ, 2023. С.
18. Нестерчук І. К. Специфіка етнічних кухень Правобережного Полісся України: історико-географічні розвідки. *Географія та туризм*. 2022. Вип. 69. С. 26–38.
19. Олішевська Ю.А. Шкільне географічне краєзнавство. Навчальний посібник. - К.: «ФО-П Кравченко». 2020. 175 с.
20. Нестерчук І. К. Специфіка етнічних кухень Правобережного Полісся України: історико-географічні розвідки. *Географія та туризм*. 2022. Вип. 69. С. 26–38.
21. Нестерчук І. К., Іванов Є. А. Концепція гастрономічного ландшафту в сучасній географії. *Географія та туризм*. 2025. Вип. 79. С. 3–10.
22. Nesterchuk, I., Komarnitskyi I., Samoday V., Chunikhina T., Chernyshova T., Tyshchenko S. (2022). Business Planning and Marketing of Gastronomic Projects in the Hotel and Restaurant Industry. *Economic Affairs*, Vol. 67, No. 03, pp. 307-316, June 2022. DOI: 10.46852/0424-2513.3.2022.23.
23. Nesterchuk, I., Balabanyts, A., Pivnova, L., Matsuka, V., Skarha, O., & Kondratenko, I. (2021). Tools and Development Drivers for the Gastronomic Tourism: *Economic Affairs*, Vol. 67, No. 04, pp. 579-587. September 2022, DOI: 10.46852/0424-2513.4.2022.24.
24. Nesterchuk I. K. The concept of territorial gastro-tourism systems. *Ukrainian Journal of Natural Sciences*. No 7. Publishing House “Helvetica”. 2024. P. 63-74.
25. Reloading of gastronomy tours in the conditions of using the right-bank Polissia gastronomy potential / I. Nesterchuk, A. Osipchuk, E. Bondarenko et al.

GeoJournal of Tourism and Geosites. 2021. Year XIV, no. 1, vol. 34. P. 170–177. DOI: [10.30892/gtg.34122-633](https://doi.org/10.30892/gtg.34122-633).

26. Ethnic loading of food as a sustainable culture component in the form of physical-geographical, soil and ethnographic zoning of the right-bank Polissia / I. Nesterchuk, A. Osipchuk, T. Chernyshova et al. *GeoJournal of Tourism and Geosites*. 2020. Year XIII, no. 2 supplement, vol. 30. P. 788–793. DOI: [10.30892/gtg.302spl02-506](https://doi.org/10.30892/gtg.302spl02-506).

Інтернет-ресурси:

27. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка. URL: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe (дата звернення: 15.02.2025).

28. Грантові проекти для збереження культурної спадщини є важливим інструментом підтримки культурних ініціатив та проектів, спрямованих на збереження та популяризацію культурної спадщини. URL: <https://aero3d.ua/hrantovi-proekty-zberezhennia-kulturnoi-spadshchyny/> (дата звернення: 23.09.2025).

29. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2025).

30. Органічний туризм, рециклінг, збереження і примноження культурної спадщини – креативні проекти Синевирської громади. URL: <https://zakarpat-rada.gov.ua/orhanichnyy-turyzm-retsyclinh-zberezhennia-i-prymnozhennia-kulturnoi-spadshchyny-kreatyvni-proiekt-synevyrskoi-hromady/> (дата звернення: 23.09.2025).

31. Офіційний сайт Державного комітету статистики України Державної служби туризму і курортів. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 15.09.2025).

32. Планета Земля. URL: <http://www.myplanet-earth.com> (дата звернення: 20.09.2025).

33. Правила спортивних змагань зі спортивного орієнтування. Редакція 2021 року. Наказ МОтаСУ №14/5 від 23.04.2021. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Sport/Pravyla_zmagan/2021/pravilasportivnih-zmagan-zi-sportivnogo-orientuvannya.pdf (дата звертання: 12.09.2025).

34. Про туризм: Закон України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.09.2025).

35. Проект «Ковчег» для збереження української культури запускають з допомогою чеського енергетичного бізнесу MND і Фонду родини Карела Комарека. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/proyekt-kovcheg-zberezhennya-kulturnoji-spadshchini-ukrajini-pid-chas-viyni-50446710.html> (дата звернення: 20.09.2025).

36. Туристична бібліотека. URL: <http://tourlib.net/> (дата звернення: 20.09.2025).

37. Як громада впливає на збереження культурної спадщини та розвиток сіл і міст. URL: <https://nakupilo.ua/teksty/kultura/hromada-ta-zberezhennia-kulturnoi-spadshchyny/>(дата звернення: 23.09.2025).